

**ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ
ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ
М. СВЕРДЛОВСЬК**

Липень 2010 р.

Опитування підприємств та підприємців міста Свердловська Луганської області проведено за сприяння Товариства з обмеженою відповідальністю «Донбаська Паливно-Енергетична Компанія» та проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (ЛІНК)

Проект ЛІНК впроваджується консорціумом на чолі з компанією Chemonics International. До консорціуму також входять компанії The Berman Group, Economic Integration Forum, ILS – Ukraine, Ltd..

Погляди авторів, висловлені в даному звіті, можуть не співпадати з поглядами Агентства США з міжнародного розвитку або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Проект «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність»

Вул. Ігорівська 14-А, 2-й поверх
Київ 04655, Україна
Тел.: +38 (044) 425-4747
Факс: +38 (044) 425-7333

вул.Сергєєва-Ценського, 12/4,
3-й поверх
Сімферополь 95011 Україна
Тел.: +380 652 248-081
Факс: +380 625 248-036

www.linc.com.ua

Донбаська Паливно-Енергетична Компанія

вул. Мечникова 2 А, БЦ «Парус», 23-й поверх
Київ 01601, Україна
Тел.: +38 044 581 45 39
Факс: +38 044 581 45 52

бул. Шевченка 11
Донецьк 83001, Україна
Тел.: +38 062 389 44 01
Факс: +38 062 389 44 11

<http://dtek.com/>

Зміст

I.	ВСТУП.....	4
II.	МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
III.	ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. РЕЗЮМЕ.....	4
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ.....	6
1.	Статус підприємств.....	6
2.	Загальний стан бізнесу.....	8
3.	Клієнти.....	9
4.	Питання праці та зайнятості.....	11
5.	Нерухомість.....	15
6.	Послуги та відносини з органами місцевої влади.....	17
7.	Критичні питання.....	20
8.	Загальні враження.....	20
V.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК.....	21

I. ВСТУП

У червні - липні 2010 року було проведено опитування підприємців та керівників підприємств – роботодавців міста Свердловська. Це опитування є елементом актуалізації процесу стратегічного планування економічного розвитку з залученням представників громади, який визначає економічне майбутнє міста, його здатність конкурувати із іншими містами України та Луганської області за інвестиції, матеріальні та трудові ресурси тощо. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Комітету стратегічного планування стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця у місті. Серед питань анкети - історія і статус підприємств, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємств, послуги, що надаються органами влади та місцевого самоврядування, рівень стосунків з ними.

Цікавим елементом опитування стали питання стосовно оцінювання підприємцями умов ведення бізнесу на території міста.

Результати оцінювання є дуже важливими при актуалізації стратегії розвитку міста Свердловська та району та дозволяють прийняти правильні рішення стосовно корегування планів дій до основних стратегічних напрямків, стратегічних цілей та оперативних цілей, визначених у стратегії.

II. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Протягом опитування було заповнено **32 анкети**. У переліку для опитування значну частку склали малі суб'єкти підприємницької діяльності (далі СПД), як юридичні так і фізичні особи (**16 підприємств та підприємців** із кількістю працівників до 50 осіб). **12 підприємств** представляють середній бізнес (50 - 250 працівників). **4 підприємства** представляють великий бізнес із кількістю працівників понад 250 осіб. У цьому звіті зведено узагальнені відповіді юридичних та фізичних осіб підприємців, що працюють на території міста Свердловська та району.

В опитуванні прийняли участь СПД з кількістю працівників від **4 до 17095 осіб**. Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Зрозуміло, що опитування 32 респондентів – представників бізнесу не може абсолютно відобразити думку всієї бізнесової спільноти міста, але ці суб'єкти - динамічний, зростаючий сектор малого, середнього та великого бізнесу, репрезентують частину міської економіки і є джерелом створення нових робочих місць. Їх відповіді дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших містах України та Луганської області.

III. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. РЕЗЮМЕ

1. **Традиційні галузі** міста представлені вугільною промисловістю та обробною промисловістю, а саме виробництвом обладнання та металообробкою (виготовлення шахтного обладнання, металевих виробів), харчовою промисловістю (виготовлення напоїв, кондитерської та хлібобулочної продукції), легкою промисловістю (виготовлення швейних виробів), сферою сільського господарства та сільгосппереробкою. Сфера послуг традиційних галузей промисловості зорієнтована на обслуговування вугільних підприємств, а саме буріння шахтних стволів, ремонт шахтного обладнання тощо.

2. **Значна частина новостворених підприємств** (після 1990 року) – це переважно малі та середні підприємства. Ці підприємства представлені вугільною промисловістю (видобуток вугілля, збагачення вугілля), обробною промисловістю (харчовою промисловістю та сільгосппереробкою). Значна частина малих та середніх підприємств представлена також сферою транспорту, будівництва, торгівлі та надання послуг. Треба відмітити появу нових інноваційних підприємств у місті, які надають послуги із зварних, наплавочних та технологічних робіт із використанням зарубіжного досвіду.

3. **Загальна чисельність працівників** з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, у 2009 році становила **20418 осіб**.

4. Місцеві підприємці найбільше незадоволені загальною економічною ситуацією, національним законодавством, наявністю внутрішньої конкуренції, високими банківськими процентними ставками при отриманні кредитів.

5. Компанії надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів та ринків збуту продукції і послуг (%). Експортна орієнтація місцевої економіки (майже 29% від загального обсягу збуту) доволі висока, **1/3 опитаних підприємств мають значний досвід міжнародної торгівлі до країн Європи та інших країн світу**. Збут в межах України - 60%, а в межах Луганської області 11% відповідно від загального обсягу збуту.

5. Середній збут усіх опитаних підприємств міста та району на одного працівника у 2009 році, складає **107 877 грн. на рік**.

6. Тенденція створення робочих місць в цілому на найближчі роки позитивна. Організації нових робочих місць сприятимуть інвестиції у розвиток виробництва, торгівлі та сфери послуг, які підприємства планують здійснити вже у період 2010-2011 рр.

16 із 32 опитаних підприємств планують створити у 2010-2011 рр. додатково 795 робочих місць.

7. Нинішній стан будівель та рівень технологій потребують покращення, тому багато компаній усвідомлюють необхідність здійснення інвестицій у вдосконалення виробничих потужностей. Однак, внутрішніх ресурсів місцевої економіки явно недостатньо для значних капіталовкладень.

Підприємства планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі. Підприємницькі структури, які планують здійснювати інвестиції у місті Свердловську(18 підприємств), вказали обсяги ймовірних інвестицій, що мають бути вкладені у період 2010-2011 років. Відповідно майже ті ж самі підприємства (16 підприємств) вказали кількість запланованих нових робочих місць. Планується вкласти **близько 287 180 тис. грн. і створити 795 нових робочих місць**. Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно допоможе зростанню місцевої економіки.

8. Фактична середня місячна заробітна плата на опитаних підприємствах становить у середньому **3087 грн. (2009р.), а в 2010р. 3411 грн.** що вище середнього показника інших міст України (середній показник по підприємствах за результатами опитування по 25 містах України, в яких проводилось дослідження).

9. **Нестача висококваліфікованої робочої сили** є гострою проблемою. Труднощі вже сьогодні відчувають 23 підприємства з 32 опитаних. Фіксується дефіцит як висококваліфікованих спеціалістів, так і робочих професій зокрема: прохідники, апаратники вуглезбагачення, шахтар, вантажник, електрослюсар, електрик з допуском 5-6 розряду, механік - експлуатаційник, водій тракторист, машиніст, механізатори, токар, станочники, фрезерувальники, газоелектрозварник, кондитер, пекар,швачка, шліфувальник, слюсар по ремонту газового обладнання.

10. **Рівень задоволення роботодавців міста Свердловськ якістю робочої сили** на думку респондентів є наступним: 3% працівників є відмінними, 78% – добрими, 18%– задовільними і 1% - поганими.

11. **Наміри підприємців припинити бізнес та покинути місто** є сигналом про те, що відчувається відсутність певних умов для розвитку саме в місті. У даний час **2 підприємства мають намір це зробити**. Основними причинами такого можливого кроку респонденти назвали: зміну ринкової кон'юнктури, вартість робочої сили та відсутність землі для розширення. До зміни такого рішення респондентів спонукатиме створення більш сприятливих умов для розвитку інших видів господарської діяльності на території міста та поява нових ринків збуту.

12. З 32 респондентів лише 8 підприємств є власниками будівель або землі, 13 є переважно орендарями будівель і землі, 11 є переважно власниками будівель і орендарями землі. Можливість розширення (наявний ресурс нерухомості) у даному місцезнаходженні

мають тільки 24 респондента, 8 респондентів такої можливості не мають. Це свідчить про певну диспропорцію у розподілі та користуванні ресурсами нерухомості і майна для розвитку бізнесу у місті Свердловську.

13. Для 91 % опитаних підприємств однією з основних причин розміщення в даному місті є наявність покупців та кластеру споріднених галузей, для 88% - кваліфікованої робочої сили, для 78% - наявність постачальників сировини, 69% - наявність підприємств – постачальників компонентів, 9% - зазначили базу для наукових досліджень і конструкторських розробок.

14. Респондентам було запропоновано оцінити види муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку **3,25**.

Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів є житлове будівництво (4,09), ліцензування будівництва (3,88) утримання доріг (3,72), надання ділянок і будівель для ведення бізнесу (3,77), підтримка малих і середніх підприємств (3,00), розвиток інфраструктури (3,28), громадський транспорт (3,28), ліцензування бізнесу (3,06). Найвищу оцінку (2,41) отримала позиція «збирання і вивезення сміття».

15. Місцевий бізнес (особливо малий) очікує від міської влади дієвого інформаційного обміну та реальної зацікавленості влади покращенням бізнес-клімату в місті. Невдоволення бізнесу викликає також значна бюрократична тяганина, особливо щодо видачі рішень та вирішення земельних питань.

14. Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї необхідності запровадження податкових стимулів, фінансової підтримки підприємств, активного залучення інвестицій, створення центру підтримки бізнесу, розвитку робочої сили.

15. Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади в м. Свердловську. Відповіді на це запитання віддзеркалюють загальне відчуття, що міська влада (міський голова, міська рада, виконавчі органи та служби) працюють добре.

11 респондентів оцінили якість роботи місцевої влади на «відмінно». На «добре» міську владу оцінили 14 бізнесменів, 7 на «задовільно». Жоден респондент не оцінив роботу міської ради, виконкому, міського голови та усіх виконавчих органів і служб як погану.

Місто Свердловськ, як місце для ведення бізнесу, отримало також оцінку з боку підприємців. Всі респонденти відповіли на це запитання. 10 респондентів вважають місто «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» вважають - 16. Задовільним місцем для ведення бізнесу місто Свердловськ вважають представники 5-ти підприємств міста. Місцевий бізнес-клімат отримав одну незадовільну оцінку.

16. Компанії поділяють думку, що місцева економіка поліпшиться завдяки позитивним змінам на місцевому рівні у сферах:

- Розвиток малих і середніх підприємств - 50%
- Іноземні прямі інвестиції - 44%
- Підготовка і перепідготовка робочої сили - 34%
- Будівництво житла - 34%
- Комунальна інфраструктура - 31%
- Сільське господарство / розвиток села - 31%
- Інфраструктура для бізнесу - 19%
- Транспорт – 19%

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

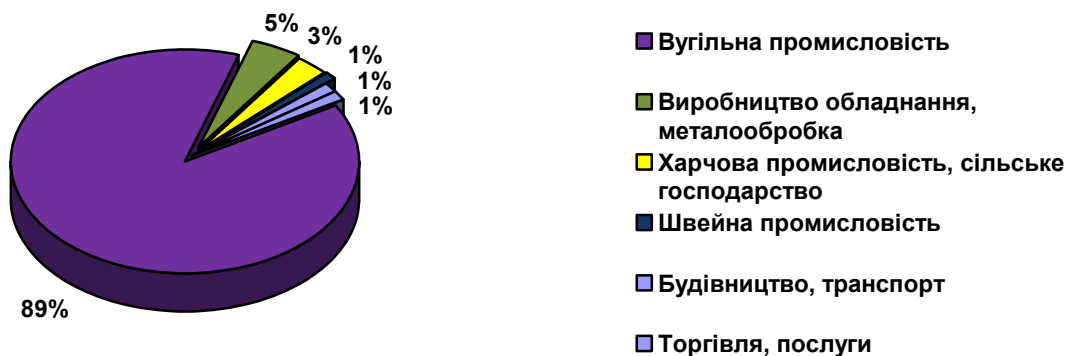
1. Статус підприємств

Більшість опитаних підприємств (20 із 32) були засновані після 1990 року, і 12 із загального числа опитаних - є «продовжувачами справи» традиційних галузей та своїх попередників.

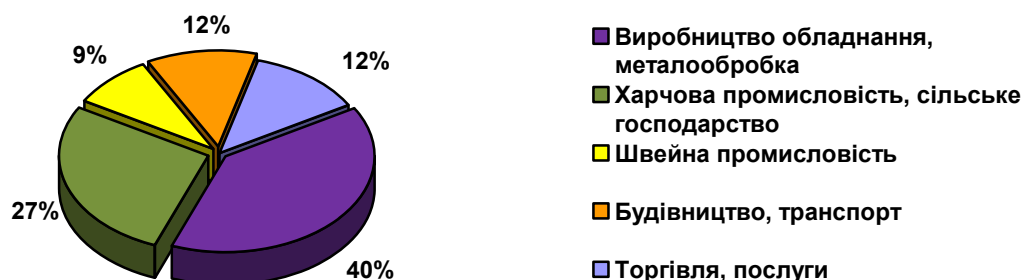
Значна частина новостворених підприємств – це переважно малі та середні підприємства. Ці підприємства представлені вугільною промисловістю (видобуток вугілля, збагачення вугілля), обробною промисловістю (харчовою промисловістю та сільгосппереробкою). Значна частина малих та середніх підприємств представлена також сферою транспорту, будівництва, торгівлі та надання послуг. Треба відмітити появу нових інноваційних підприємств, які надають послуги із зварних, наплавочних та технологічних робіт із використанням зарубіжного досвіду.

Традиційні галузі міста представлені вугільною промисловістю та обробною промисловістю, а саме виробництвом обладнання та металообробкою (виготовлення шахтного обладнання, металевих виробів), харчовою промисловістю (виготовлення напоїв, кондитерської та хлібобулочної продукції), легкою промисловістю (виготовлення швейних виробів), сферою сільського господарства та сільгосппереробкою. Сфера послуг традиційних галузей промисловості зорієнтована на обслуговування вугільних підприємств, а саме буріння шахтних стволів, ремонт шахтного обладнання тощо.

Загальна кількість працівників на підприємствах – респондентах у **2009 році склала 20 212 осіб**. Структура секторів промисловості, які представлені підприємствами – респондентами (за кількістю працівників) у 2009 році представлена на мал. 1.

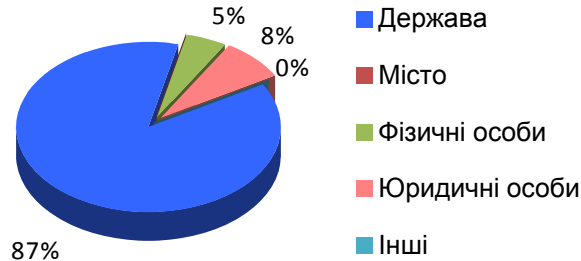
Мал. 1. Структура галузей економіки міста за кількістю працівників

Мал. 2. Структура галузей економіки міста за кількістю працівників без вугільної промисловості

6 з опитаних компаній представляють вугільну промисловість, 3 - сферу виробництва обладнання та металообробки, 9 - сільське господарство та харчову промисловість, 6 - роздрібну та оптову торгівлю, а також сферу послуг, а 7 компаній – будівництво та транспорт. Одне підприємство представляє швейну промисловість.

87% власності опитаних респондентів належить державі, 8% - юридичним особам, 5%- фізичним особам – резидентам України. (дивись мал. 3).

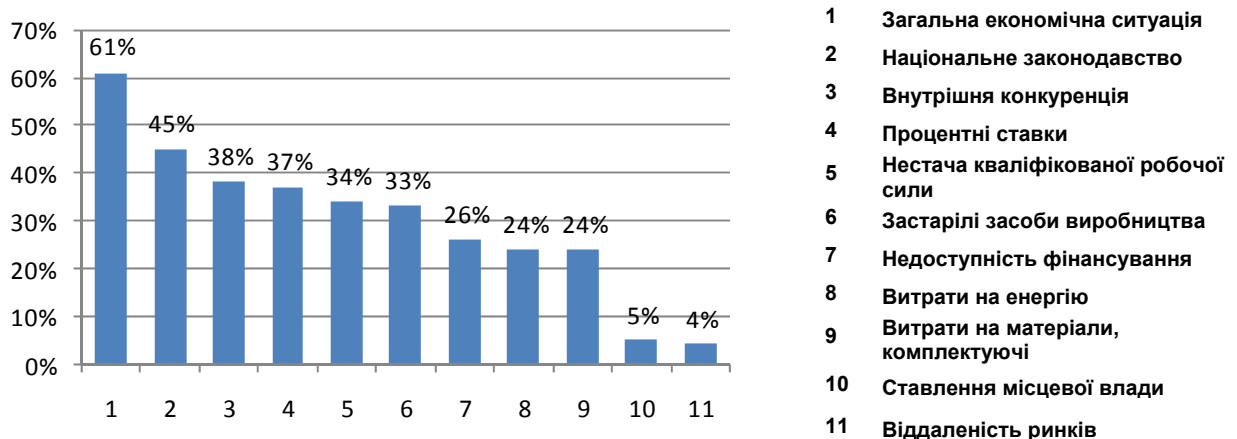
Мал. 3. Структура власників підприємств

2. Загальний стан бізнесу

Головним сектором економіки міста залишається промисловість. Саме промисловість продовжує бути головним роботодавцем (98,5% працівників від загальної кількості працівників, які задіяні на опитаних підприємствах у 2010 році). У сфері торгівлі та послуг задіяні 1,5% працівників.

Новим явищем у місцевій економіці є розвиток малих і середніх підприємств після 1990 р., ці компанії здебільшого задовольняють різноманітні потреби регіональних галузей, домогосподарств і населення (62,5% від загальної кількості опитаних підприємств).

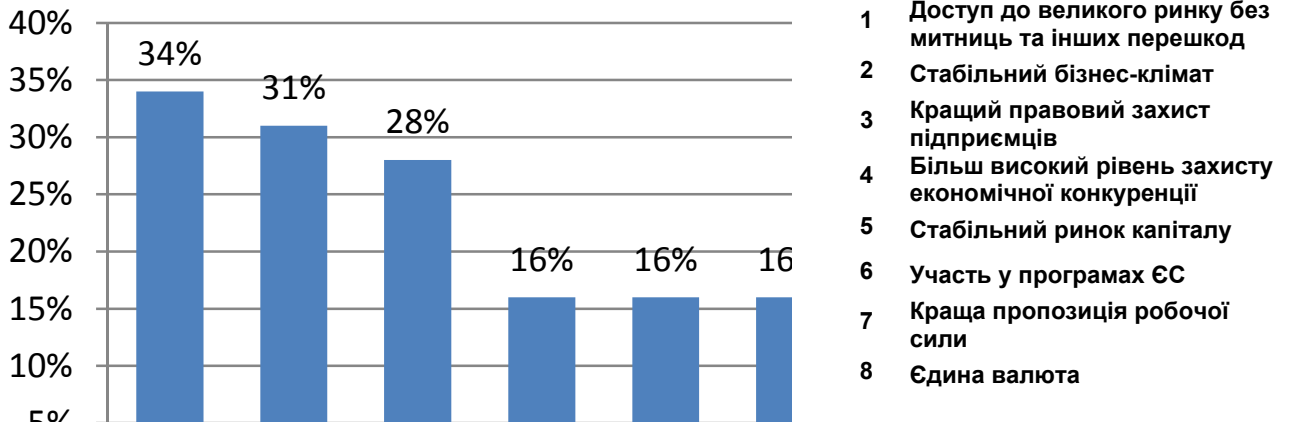
Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. мал. 4). До вагомій групи чинників увійшли: (1) загальна економічна ситуація – згадувалася 61% всіх респондентів; національне законодавство (45%), внутрішня конкуренція (38%); процентні ставки (37%), нестача кваліфікованої робочої сили (34%), застарілі засоби виробництва (33%).

Мал. 4. Перешкоди для подальшого розвитку підприємств

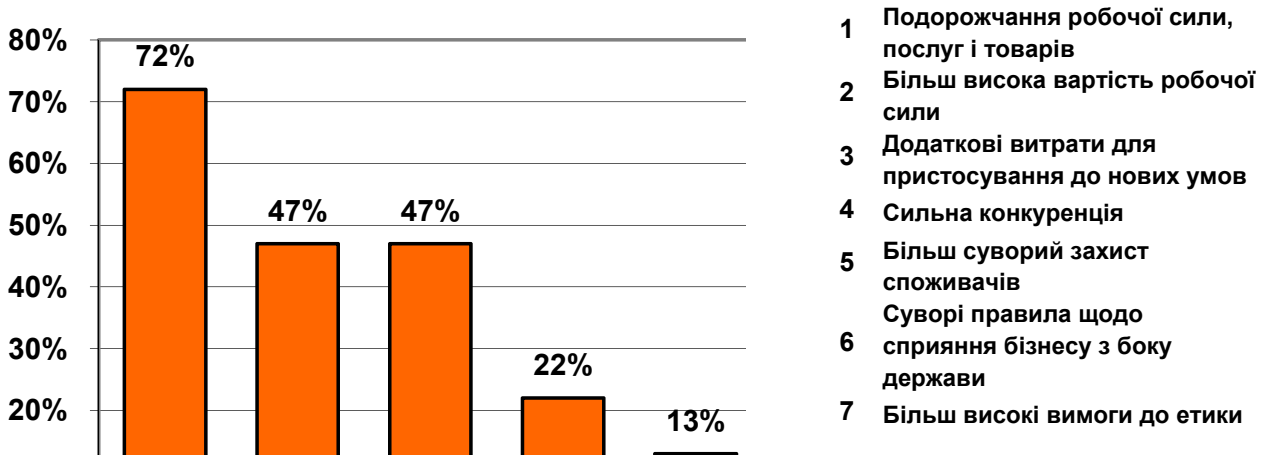
Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є досить позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки.

Доступ до великого ринку без митних перешкод (34%), стабільніший бізнес-клімат (31%), кращий правовий захист підприємців (28%), більш високий рівень захисту економічної конкуренції (16%), стабільний ринок капіталу (16%), участь у програмах ЄС (16%), краща пропозиція робочої сили (13%), єдина валюта (9%) - є на думку опитаних підприємств головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьогоденній Україні.

Мал. 5. Важливі чинники при вступі України до ЄС

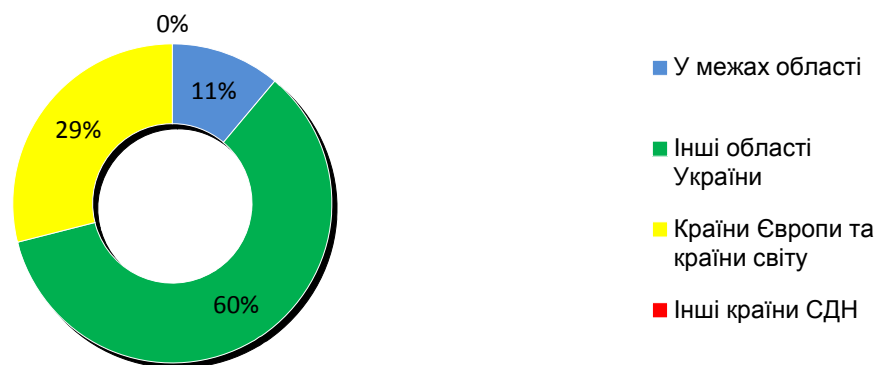
З іншого боку 72% опитаних підприємств з острахом очікують на подорожчання робочої сили, послуг і товарів, більш високу вартість робочої сили (47%), додаткові витрати для пристосування до нових умов (47%), сильної конкуренції остерігаються 22% респондентів, 13% респондентів непокоїть суворі правила щодо сприяння бізнесу з боку держави, більш суворий захист споживачів, 3% - більш високі вимоги до етики.

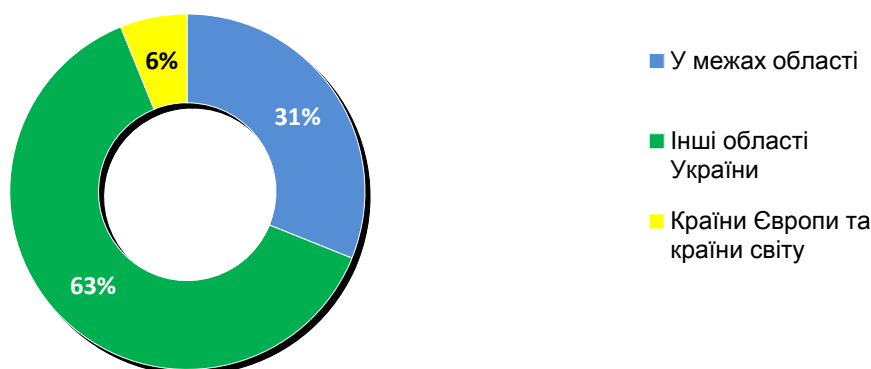
Мал. 6. Негативні чинники при вступі України до ЄС

3. Клієнти

Компанії надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів та ринків збуту продукції і послуг (%). Збут товарів та послуг підприємствами – респондентами, які прийняли участь у опитуванні - в межах України 60% та в межах Луганської області (11%). Підприємства також мають досвід міжнародної торгівлі (29%).

Мал. 7. Регіональний розподіл збуту продукції

Мал. 8. Регіональний розподіл збуту продукції (без вугільних компаній)

Тобто на сьогоднішній день можна стверджувати, що рівень експортної орієнтації та диверсифікації клієнтів підприємств-респондентів стабільний (країни Європи та країни світу – 29%) (див. мал.7). Та все ж в основному, збут товарів та послуг компаній, які прийняли участь в опитуванні, відбувається в межах внутрішнього ринку країни та області

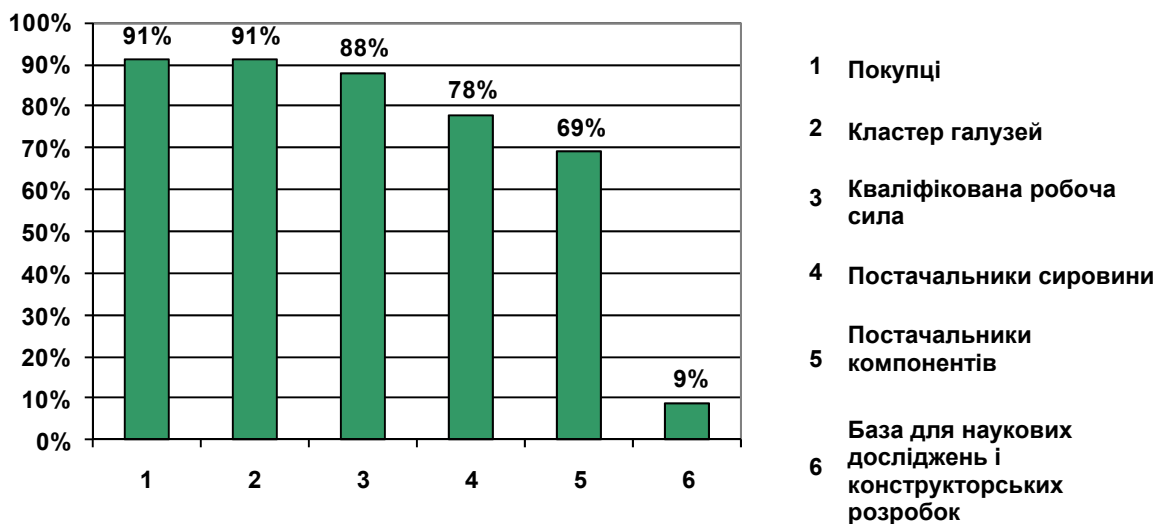
Ці показники підтверджують, що для майбутнього економічного розвитку міста вкрай важливим є здатність місцевих підприємств завойовувати нові ринки, у тому числі міжнародні.

Очікування підприємців міста Свердловська щодо зростання обсягів збуту є досить оптимістичними. 15 з 32 опитаних підприємств та підприємців планують збільшити обсяги збуту уже в 2010 році від 2% до 400%, в той же час 16 підприємств не планують збільшення обсягів збуту на наступні роки. 1 СПД заявив про зменшення збуту уже в 2010 році на 50%

Середній збут усіх опитаних підприємств міста на одного працівника у 2009 році, знаходиться складає **107 877 грн.** на рік.

Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства саме у місті Свердловську.

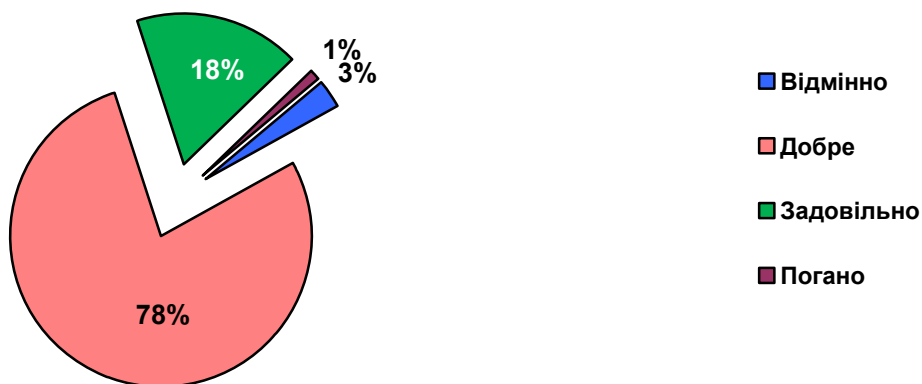
Для 91 % опитаних підприємств однією з основних причин розміщення в даному місті є наявність покупців та кластеру споріднених галузей, для 88% - кваліфікованої робочої сили, для 78% - наявність постачальників сировини, 69% - наявність підприємств – постачальників компонентів, 9% - зазначили базу для наукових досліджень і конструкторських розробок.

Мал. 9. Причини закріплення підприємств у місті

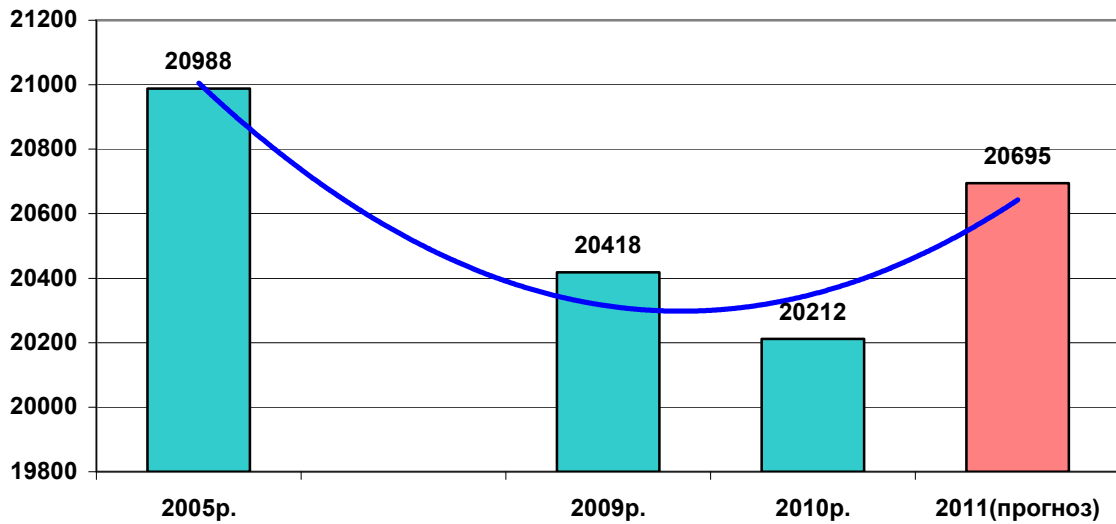
4. Питання праці та зайнятості

Рівень задоволення роботодавців міста Свердловськ якістю робочої сили на думку респондентів є наступним: 3% працівників є відмінними, 78% – добрими, 18%– задовільними і 1% - поганими.

Мал. 10. Рівень задоволення працедавців міста якістю робочої сили

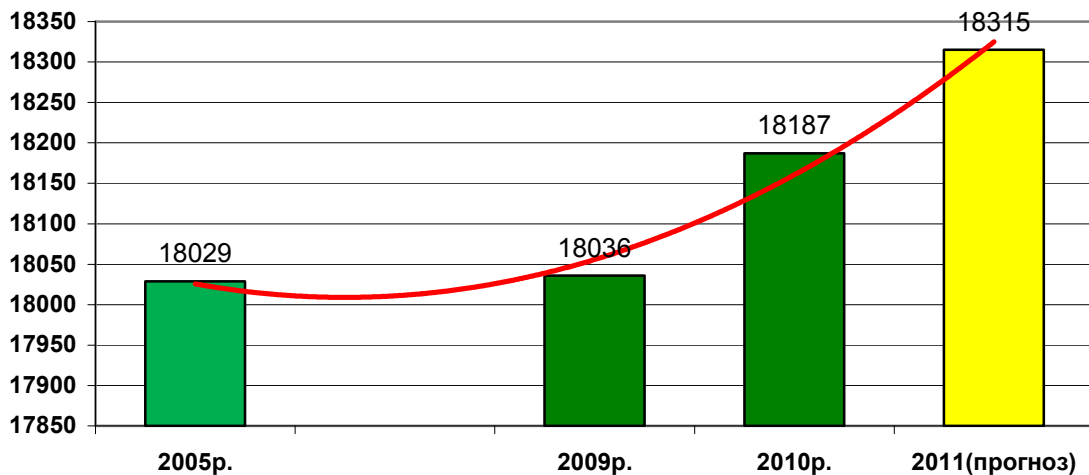
Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, у 2009 році становила **20418 осіб**.

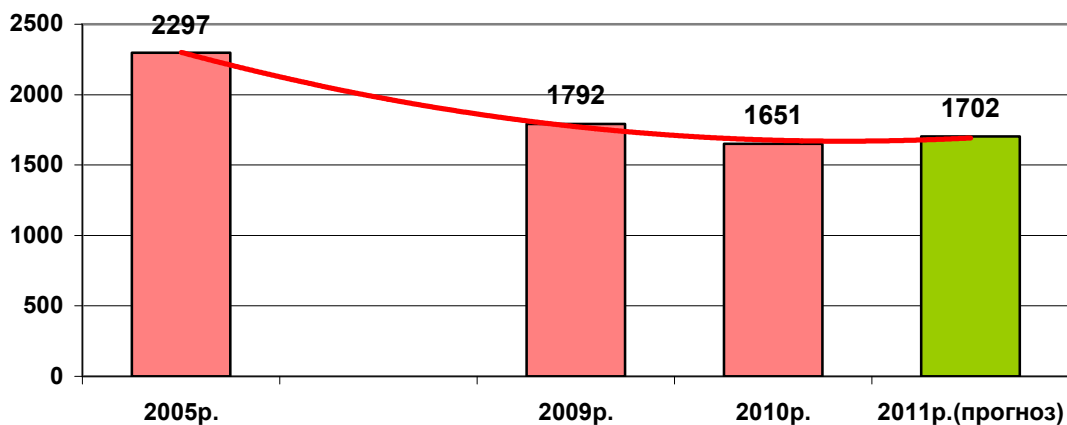
Мал. 11. Тенденції відносно зайнятості (осіб)

У 2005 році на опитаних підприємствах разом працювало 20988 працівників, у **2009 році – 20418 осіб**, а у 2010 році їх кількість становить **20212 осіб**. Таким чином, певні процеси, в т.ч. фінансово-економічна криза в світі та Україні в цілому, призвела до скорочення кількості працюючих на цих підприємствах за останні 5 років **на 776 осіб**. За планами підприємств, що брали участь у опитуванні загальна кількість працюючих у **2011 році досягне 20695 осіб**.

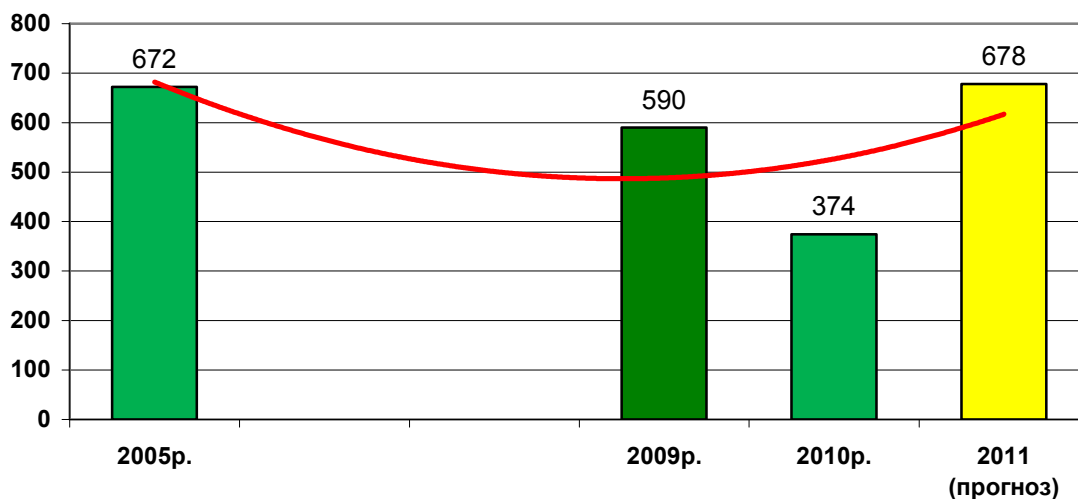
В опитуванні прийняли участь підприємства малого, середнього та великого бізнесу, та зниження кількості робочих місць за 5 останніх років відбувається переважно саме на підприємствах малого та середнього бізнесу (див. мал. 12 -14).

Мал. 12. Тенденції відносно зайнятості у секторі великого бізнесу (осіб)

Мал.13. Тенденції відносно зайнятості у сфері середнього бізнесу (осіб)

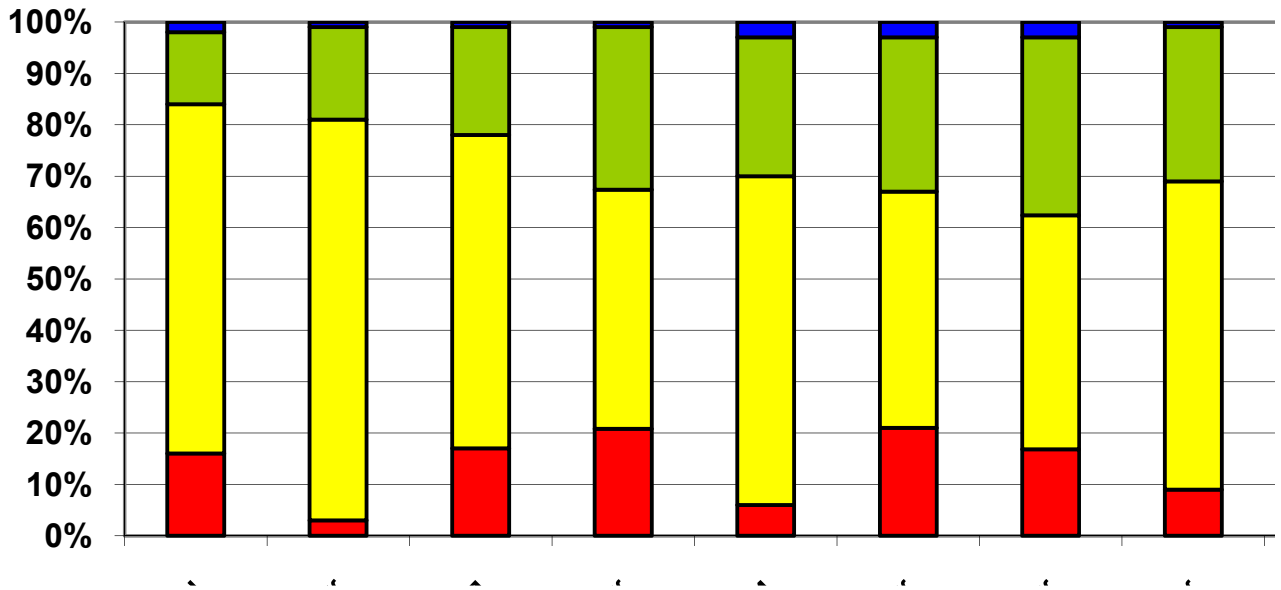
Мал. 14. Тенденції відносно зайнятості у секторі малого бізнесу (осіб)

Однак, зважаючи на плани респондентів, тенденція створення робочих місць в цілому на найближчі роки позитивна.

Цьому сприятимуть інвестиції у розвиток виробництва, торгівлі та сфери послуг, які підприємства планують здійснити вже у період 2010-2011 рр. Залучивши інвестиції, підприємці (16 із 32 опитаних підприємств) планують створити у 2010-2011 рр. додатково **795 робочих місць**.

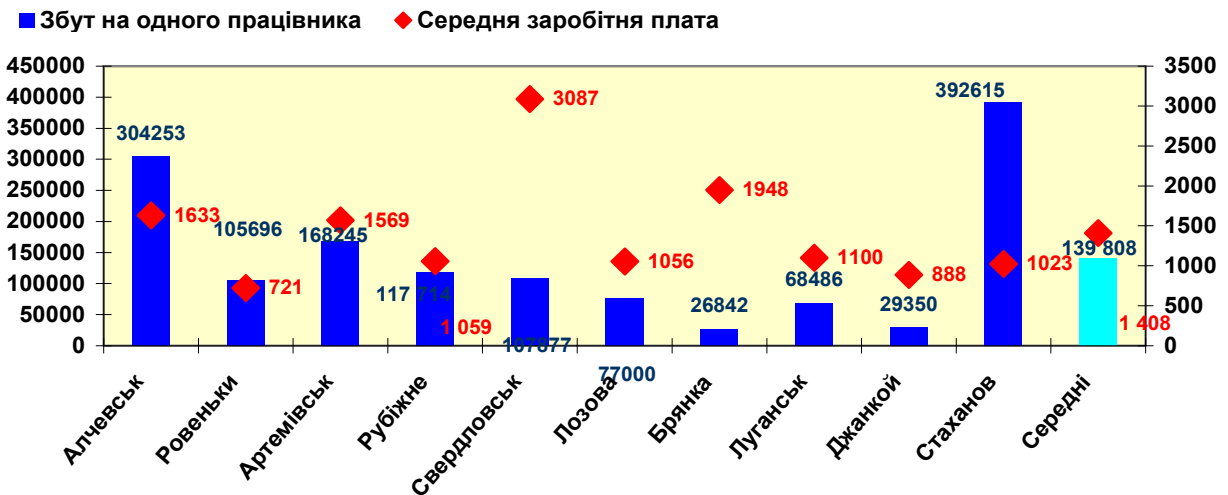
Кількість жінок, що працюють на підприємствах в 2005 - 2010 роках складає в середньому 33,5% від загальної кількості працюючих, а робоча сила з передмість та сусідніх територіальних громад складає 3-4% від загальної кількості.

Задоволення підприємців міста якістю свого персоналу порівняно з іншими містами України та Луганської області (мал.15) дещо перевищує середній рівень.

Мал. 15. Рівень задоволення працедавців м.Свердловськ та деяких міст України якістю робочої сили

Фактична середня місячна заробітна плата на опитаних підприємствах становить у середньому **3087 грн. (2009 р.), а в 2010р. 3411 грн.** що вище середнього показника інших міст України (середній показник по підприємствах за результатами опитування по 25 містах України, в яких проводилось дослідження).

Мал. 16. Рівень заробітної плати та обсяги збуту м.Свердловськ та інших міст України

Лідером по даному показнику є підприємства по видобуванню вугілля та інші обслуговуючі галузь виробництва. Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих підприємствах, що надають послуги у сфері торгівлі, готельні та ресторанный послуги, виробництво харчових товарів. Загалом диференціація середньої заробітної плати на підприємствах (2009 р.) відбувається у діапазоні від **650 грн. до 5000 грн. на місяць**. У 2010 році відстежується тенденція підвищення заробітної плати у порівнянні з 2009 роком.

Нестача висококваліфікованої робочої сили є гострою проблемою. Труднощі вже сьогодні відчувають 23 підприємства з 32 опитаних. Фіксується дефіцит як висококваліфікованих спеціалістів, так і робочих професій зокрема: прохідники, апаратники вуглезбагачення,

шахтар, вантажник, електрослюсар, електрик з допуском 5-6 розряду, механік - експлуатаційник, водій тракторист, машиніст, механізатори, токар, станочники, фрезерувальники, газоелектрозварник, кондитер, пекар, шліфувальник, слюсар по ремонту газового обладнання.

5. Нерухомість

Стан нерухомості у місті Свердловську має наступну картину (див. мал. 17 і 18). Наявність показника можливих намірів підприємців припинити бізнес та покинути місто є сигналом про те, що відчувається відсутність певних умов для розвитку саме в місті. У даний час 2 підприємства мають намір це зробити. Основними причинами такого можливого кроку респонденти назвали: зміну ринкової кон'юнктури, вартість робочої сили та відсутність землі для розширення. Змінити таке рішення респондентів спонукатимуть сприятливі умови для розвитку інших видів господарської діяльності у місті та поява нових ринків збуту.

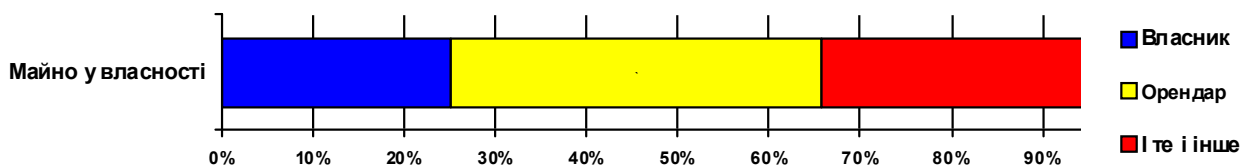
З 32 респондентів лише 8 підприємств є власниками будівель або землі, 13 є переважно орендарями будівель і землі, 11 є переважно власниками будівель і орендарями землі.

Можливість розширення (наявний ресурс нерухомості) у даному місцезнаходженні мають тільки 24 респондента, 8 респондентів такої можливості не мають. Це свідчить про певну диспропорцію у розподілі та користуванні ресурсами нерухомості і майна для розвитку бізнесу у місті Свердловську.

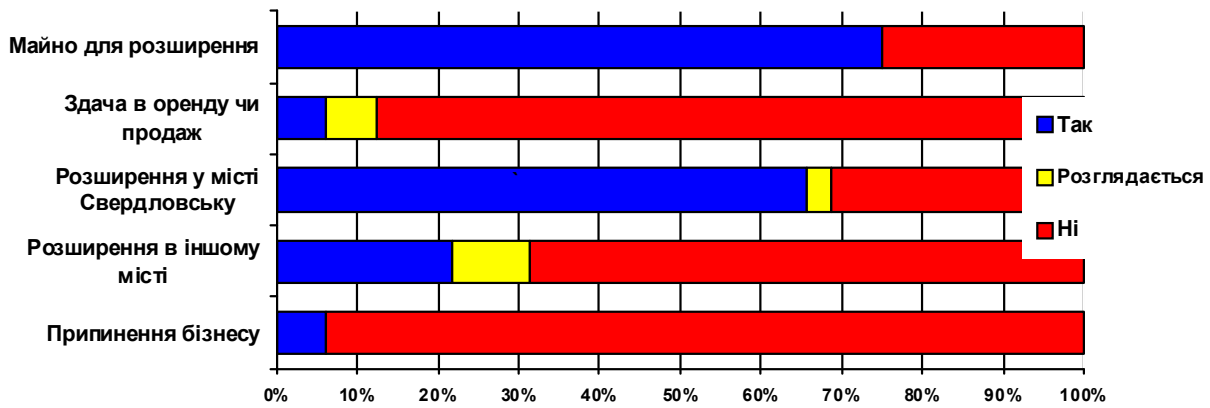
У той же час, лише 2 з опитаних підприємств потенційно готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень і 2 розглядають таку можливість. Це свідчить про невеликий потенціал приватного сектору щодо покращення ситуації з наявністю ділянок чи приміщень для бізнесу. Загалом малий бізнес відчуває проблему доволі гостро, 28 підприємств навіть не розглядають у майбутньому можливостей продажу або здачі землі в оренду.

21 підприємство планують розширяти свій бізнес саме у місті Свердловську, 1 підприємство розглядає таку можливість найближчим часом, а 10 підприємств не планують розширення бізнесу у місті Свердловську.

З іншого боку, у місті існує певний потенціал розширення бізнесу в інших адміністративно-територіальних одиницях – 7 компаній планують розширюватися в інших адміністративно-територіальних одиницях (м.Луганськ, м.Ровеньки, м.Краснодон, Перевальський район, інші міста Луганської області), і ще 3 розглядають таку можливість.

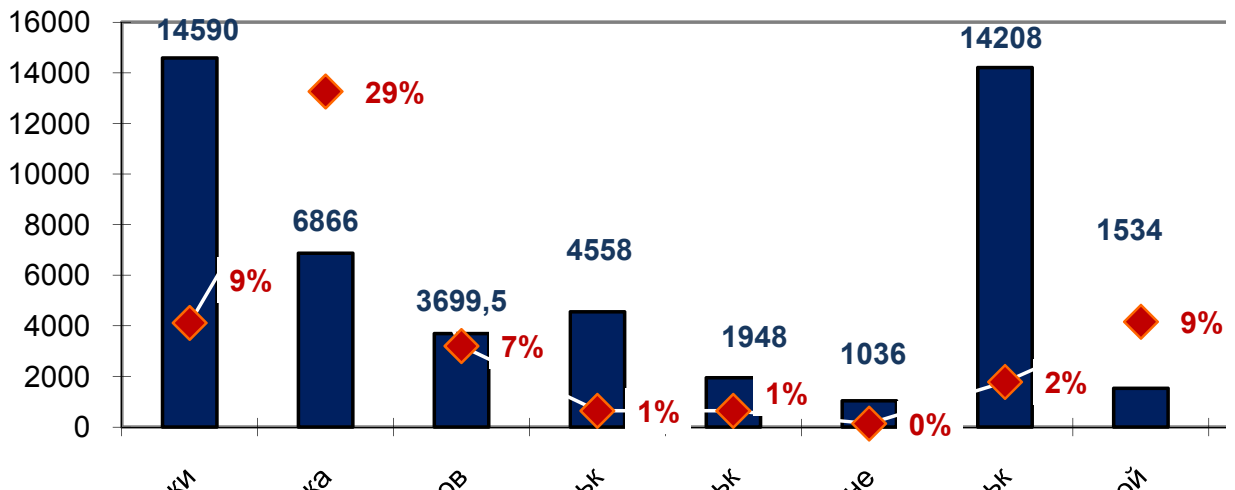

Мал. 18. Інформація про власність на нерухомість

Мал. 19. Інформація про нерухомість і можливості для розширення

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній бажає здійснення інвестицій у вдосконалення виробничих потужностей (мал. 20). Однак, тільки внутрішніх ресурсів місцевої економіки явно недостатньо для значних капіталовкладень.

Мал. 20. Плановані інвестиції на одного працівника (грн.) і створені нові робочі місця (%)

Підприємницькі структури, які планують здійснювати інвестиції у місті Свердловську вказали суми ймовірних інвестицій (18 підприємств), що мають бути вкладені у період 2010-2011 років. Відповідно майже ті ж самі підприємства (18 підприємств) вказали кількість запланованих нових робочих місць. Підприємства планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі. Планується вкласти близько **287 180 тис. грн. і створити 795 нових робочих місць**. Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно допоможе зростанню місцевої економіки.

Розглядаючи інвестиційні плани, слід зазначити, що одне підприємство наприклад планує інвестувати близько 251 млн. грн. Всі інші підприємства планують здійснити інвестиції в інтервалі від 10 тис.грн. до 10 млн.грн.

6. Послуги та відносини з органами місцевої влади

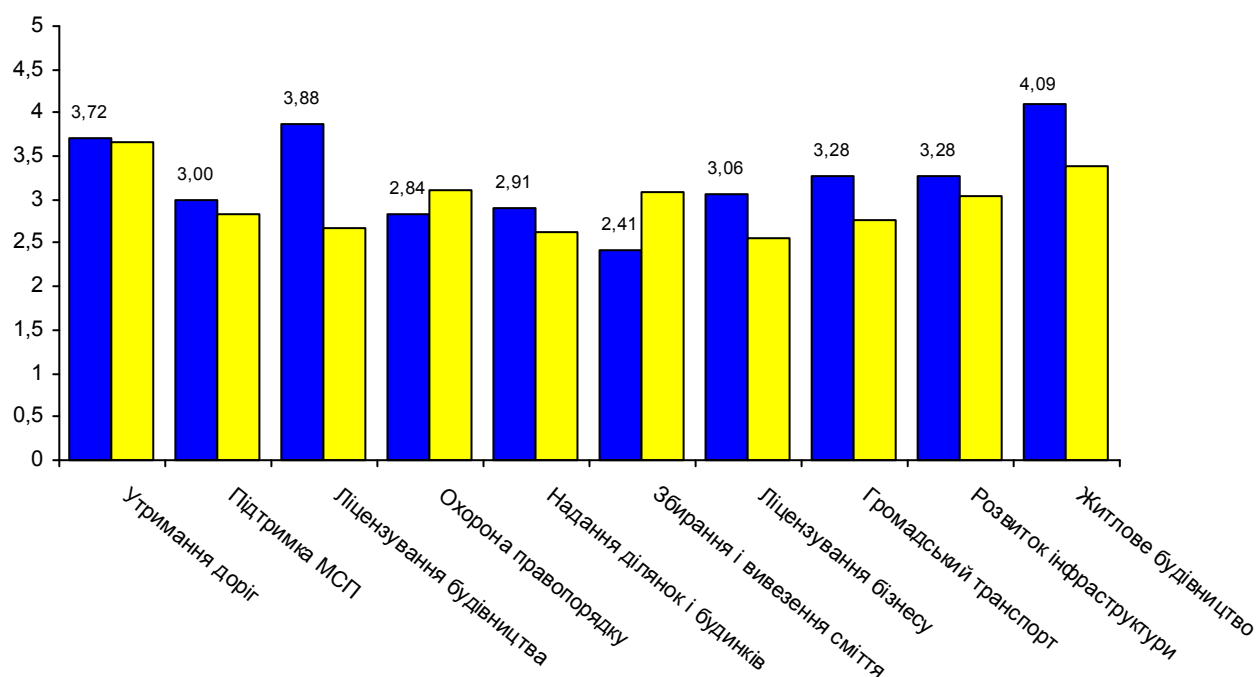
Респондентам було запропоновано оцінити види муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку 3,25. Рейтинг подано на мал. 21, де праві стовпчики (жовтий колір) – середні значення 25 міст України, отримані у 2005-2006 рр.), а стовпчики зліва (блакитні), узагальнені дані опитаних підприємств міста Свердловськ. Відзначимо, що більшість з послуг, що надаються місцевою владою оцінено гірше, ніж у середньому по Україні.

Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів є житлове будівництво (4,09), ліцензування будівництва (3,88) утримання доріг (3,72), надання ділянок і будівель для ведення бізнесу (3,77), підтримка малих і середніх підприємств (3,00), розвиток інфраструктури (3,28), громадський транспорт (3,28), ліцензування бізнесу (3,06). Найвищу оцінку (2,41) отримала позиція «збирання і вивезення сміття».

На думку більшості респондентів, місто в першу чергу має почати з покращення стану доріг, будівництва житла, розвитку інфраструктури, спрощення дозвільних процедур.

Крім того, підприємці очікують від влади дій, направлених на підтримку малого та середнього бізнесу та покращення ситуації щодо надання ділянок для ведення бізнесу.

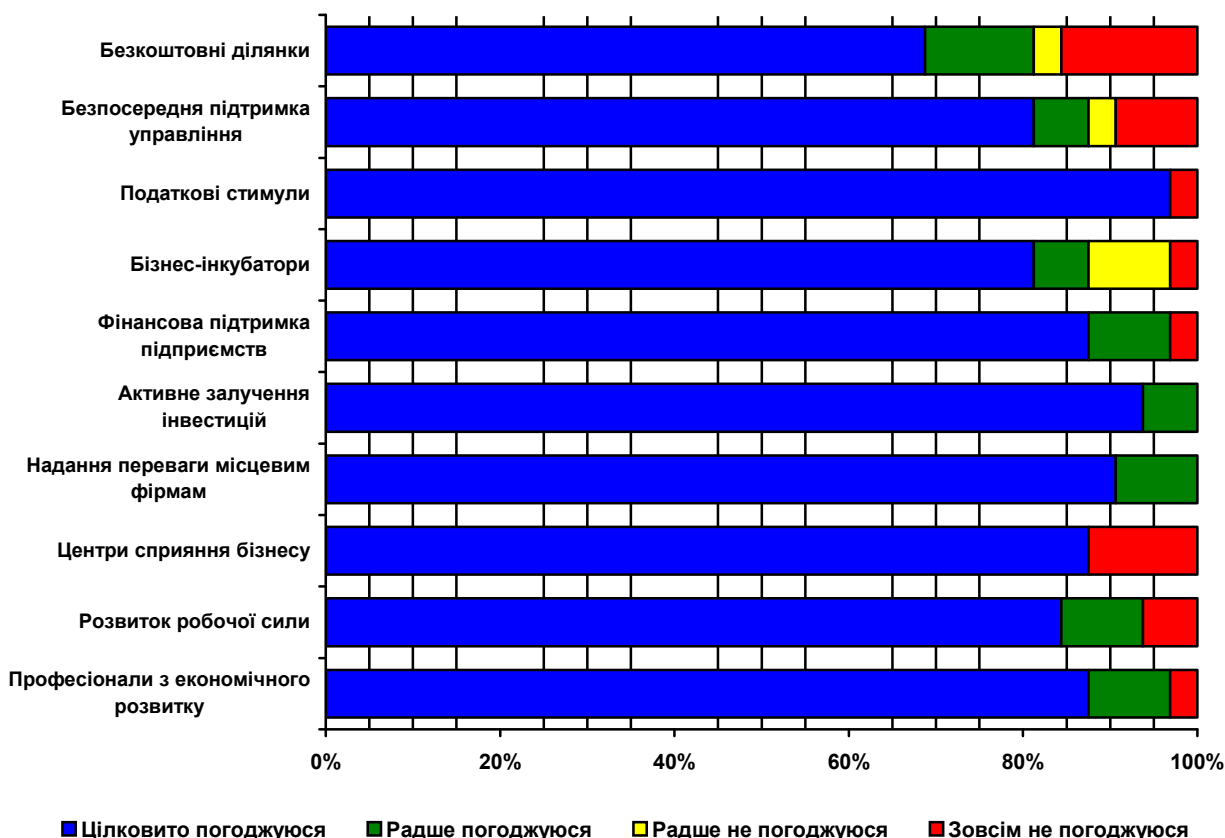
Ліквідація перепон при отриманні різноманітних дозволів, ліцензій та погоджень є беззаперечним завданням, що потребує нагального розв'язання.

Мал. 21. Послуги органу місцевого самоврядування та влади

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися міськвиконкомом (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу міста. Як демонструє мал. 22, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг.

Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї необхідності запровадження податкових стимулів, фінансової підтримки підприємств, активного залучення інвестицій, створення центру підтримки бізнесу, розвитку робочої сили.

Мал. 22. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Підприємства-респонденти також оцінили контакти з **Єдиним дозвільним центром**. Тільки 9 з 32 опитаних респондентів знають про існування такого Центру. 23 респондента зазначили, що не знають про існування такого Центру.

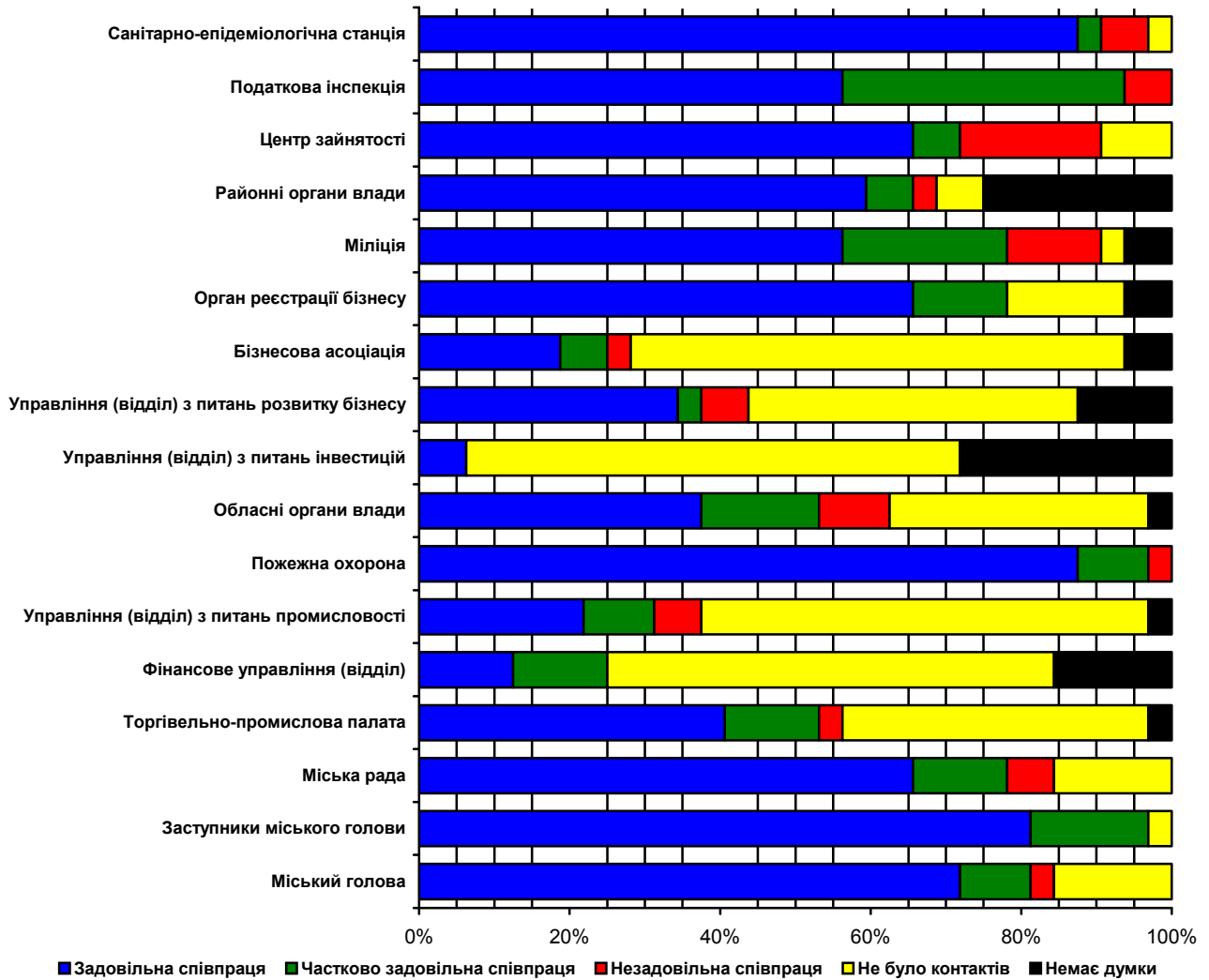
Тільки 5 з опитаних підприємств зазначили, що користувались його послугами. 27 опитаних не мають досвіду контактів з таким Центром.

5 респондентів акцентували на тому, що час, витрачений на отримання дозволів через Єдиний дозвільний центр зменшився від 30% до 50%.

2 респондента із 5, які мали контакт з Єдиним дозвільним центром зазначили, що коштів на отримання дозволів було витрачено у розмірі 30% від тієї суми, яка витрачалась раніше.

3 респондента сказали, що нічого не змінилося в обсягах фінансування витрат на отримання дозволів.

Підприємства-респонденти також оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Отримані результати (мал. 23) демонструє прийнятний рівень контактів підприємців з органами влади та управління.

Мал. 23. Контакти з органами влади та управління

Кращими виявилися контакти підприємців з міським головою, заступниками міського голови, органом реєстрації бізнесу, СЕС та пожежною охороною. Однак, наряду із позитивними оцінками відслідковується і негативний досвід контактів деяких підприємців із даними службами.

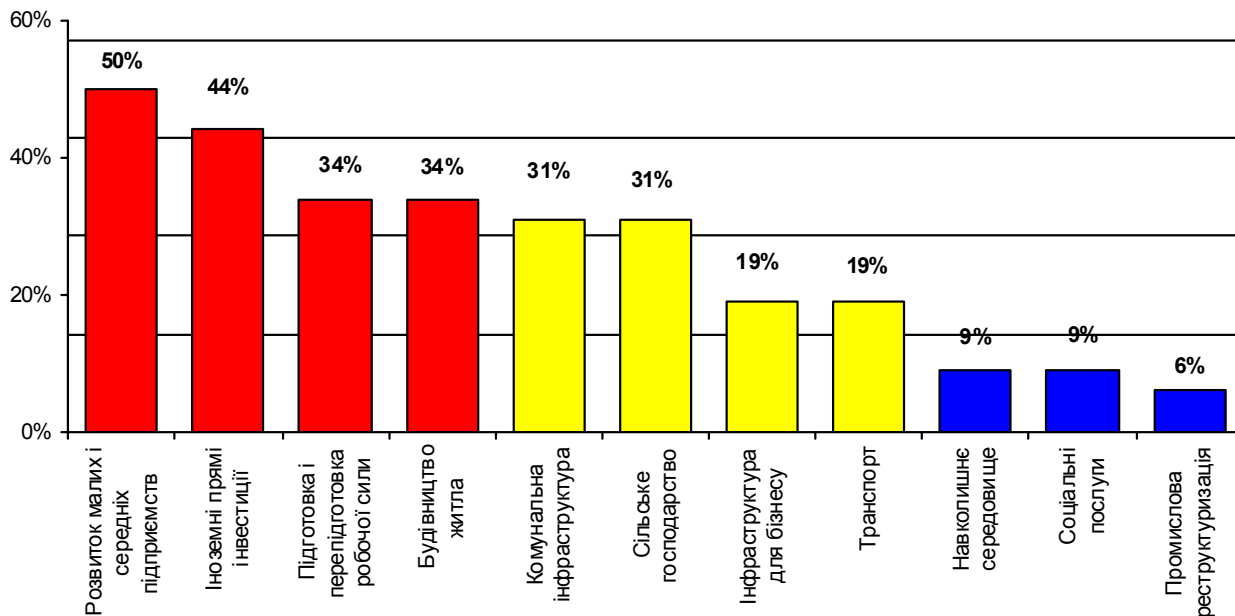
Негативний «комунікаційний баланс» є як в міській раді, так і в контактах із управлінням міліції, центром зайнятості, податковою інспекцією, пожежною охороною тощо.

Загалом, слід відзначити, що в цьому розділі йдеться не тільки про рівень співпраці з цими установами, організаціями та посадовими особами, але й про дуже низький рівень спілкування. Особливо це стосується бізнесової асоціації, управління (відділу) з питань інвестицій, управління (відділу) з питань промисловості, торгівельно-промислової палати. Це вказує або на відсутність контактів з цими службами, або відсутність активної роботи таких служб з підприємцями міста Свердловська.

Численні коментарі підприємців щодо найбільшої проблеми при спілкуванні бізнесу з цими установами можна об'єднати в одне речення: надто високий рівень бюрократизму та самих бюрократичних установ, надто багато зайвих документів, тривалі процедури, через які марнується час, нерозуміння чиновниками проблем бізнесу, брак компетентності службовців та байдужість до вирішення проблем підприємців. Звичайно, ці оцінки є узагальненими і стосуються не тільки служб і виконавчих органів міської ради. Багато підприємців хотіли б отримувати від цих органів консультативну допомогу.

7. Критичні питання

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків розвитку міста (див. мал. 27):

Мал. 27. Критичні питання

Отже, респонденти, маючи змогу вибирати з дванадцяти запропонованих проблем лише три найбільш важливі, розподіли свій вибір наступним чином:

- Розвиток малих і середніх підприємств - 50%
- Іноземні прямі інвестиції - 44%
- Підготовка і перепідготовка робочої сили - 34%
- Будівництво житла - 34%
- Комунальна інфраструктура - 31%
- Сільське господарство / розвиток села - 31%
- Інфраструктура для бізнесу - 19%
- Транспорт – 19%
- Навколишнє середовище - 9%
- Соціальні послуги - 9%
- Промислова реструктуризація - 6%

8. Загальні враження

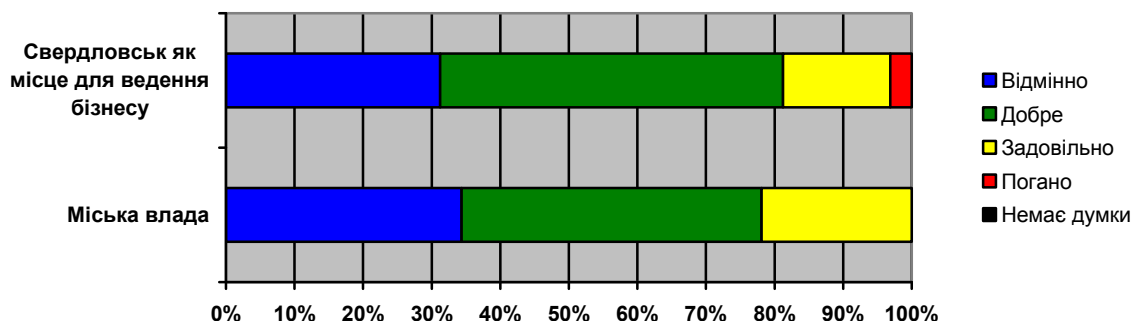
Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади в м.Свердловськ. Відповіді на це запитання віддзеркалюють загальне відчуття, що міська влада (міський голова, міська рада, виконавчі органи та служби) працюють добре.

11 респондентів оцінили якість роботи місцевої влади на «відмінно». На «добре» міську владу оцінили 14 бізнесменів, 7 на «задовільно». Жоден респондент не оцінив роботу міської ради, виконкому, міського голови та усіх виконавчих органів і служб як погану.

Місто Свердловськ, як місце для ведення бізнесу, отримало також оцінку з боку підприємців. 10 респондентів вважають місто «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» вважають - 16. Задовільним місцем для ведення бізнесу місто Свердловськ вважають

представники 5-ти підприємств міста. Місцевий бізнес-клімат отримав одну незадовільну оцінку. Жоден респондент не утримався від відповіді.

Утримання від відповідей за канонами соціології, найбільш імовірно, слід вважати негативними, припускаючи, що респонденти вирішили не афішувати своє негативне ставлення до бізнес-клімату в місті чи міської влади.

Мал. 28. Загальні враження про місцеву владу та місцевий бізнес-клімат

Серед найважливіших сильних сторін місцевого бізнес-клімату неодноразово називали: професіоналізм міського голови, робота з покращення міської інфраструктури, поступова демократизація стосунків бізнесу та влади, розвинута промислова інфраструктура, розвиток ринку споживачів, поступовий розвиток житлово-комунальної інфраструктури, тенденція виходу міста з кризи.

Негативні чинники, визначені респондентами: бюрократія в одержанні дозволів для ведення господарської діяльності, неефективна робота Єдиного дозвільного центру, відсутність будівництва житла, погані дороги, недостатній розвиток робочої сили, залежність міста від бюджетоутворюючих вугільних підприємств, неактивна робота спілки підприємців, погане екологічне становище міста.

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти міста Свердловська. Їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Комітету стратегічного планування в роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в місті.

Висловлюємо вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію Комітету стратегічного планування.